

Vårdkompetens – vilka är hälso- och sjukvårdens stora utmaningar?

Trygg tandvård i tid
Om tandvårdens tillgänglighet och säkerhet
Konferens i Stockholm 28-29 Maj 2024

Ann-Marie Wennberg Larkö
Professor Sahlgrenska akademien
Ordförande Nationella Vårdkompetensrådet

Nationella vårdkompetensrådets uppdrag

§ 17 a* Inom myndigheten (Socialstyrelsen) finns ett rådgivande organ som benämns Nationella vårdkompetensrådet. Det rådgivande organet ska bidra till en god planering av vårdens kompetensförsörjning genom att

1. göra samlade bedömningar av kompetensförsörjningsbehoven baserade på tillgängliga kunskapsunderlag och tillgängliggöra sammanställningar av kunskapsunderlag,
2. stödja beslutsfattare och andra berörda aktörer på nationell och regionalnivå i frågor av betydelse för kompetensförsörjningen när det gäller hälso- och sjukvårdspersonal,
3. åstadkomma samverkan mellan och föra dialog med berörda aktörer, och
4. stödja de sjukvårdsregionala råden.

Myndigheten ansvarar för administration, beredning och föredragning av ärenden och där sammanhängande uppgif

* Förordning om ändring i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

6 Regionala vårdkompetensråd

- Norra
- Mellansverige
- Stockholm - Gotland
- Sydöstra
- Västra
- Södra

Uppdrag nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Nationella vårdkompetensrådet fick den 19 januari i år tillsammans med Socialstyrelsen regeringens uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Ett av syftena med uppdraget är, enligt regeringen, att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

Uppdraget inbegriper också en kartläggning av behovsläget nu och framgent av hälso- och sjukvårdspersonal.

Delredovisning 30 juni

nationell plan - rådets rekommendation

- Stärk förutsättningarna för att säkerställa kompetensförsörjningen av disputerade lärare inom vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar vid universitet och högskolor.

Rådets bedömning

- Rådet bedömer att det råder brist på disputerade lärare inom vissa hälso- och sjukvårdsutbildningar.
- Legitimerad personal riskerar att minska och därmed påverka vårdens kvalitet och patientsäkerhet.
- Tillgången till och tillväxten av disputerade lärare är en förutsättning för en god kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården samt för att säkerställa att högre utbildning och forskning bedrivs med hög kvalitet.
- Disputerade lärare är även avgörande för om lärosätena dels beviljas examenstillstånd, dels får behålla befintliga examenstillstånd.

Insatser för att stärka förutsättningarna för att öka antalet disputerade lärare

- Långsiktig finansiering av forskarskolor
- Förenade anställningar
- VULF-avtal

FoUII - varför är det viktigt?

- Är ett av uppdragen i hälso- och sjukvården
- Driver utveckling
- Skapar bästa möjliga vård för patienter, minskar samt förebygger ohälsa
- Attraherar medarbetare
- Kompetens att kritiskt värdera nationell och internationell forskning. Kunna undvika "fake news"

Attraktiv arbetsgivare!

ALF-avtalet/TUA, eller Vad skiljer universitetssjukvård från annan vård?

Universitetssjukvård* ska:

- Fortlöpande bedriva forskning av hög nationell och internationell kvalitet
- Bedriva utbildning av hög kvalitet
- Följa den internationella utvecklingen inom medicinsk forskning, utbildning och hälso- och sjukvård
- Bidra till en evidensbaserad hälso- och sjukvård genom att överföra egna och andras forskningsresultat till praktisk vård och fortlöpande utvärdera etablerade och nya metoder
- Förmedla resultatet av sin verksamhet till övriga delar av hälso- och sjukvården
- Samverka med näringslivet och patientorganisationer

*) Definition enligt ALF, Avtal om Läkarutbildning och Forskning, ett avtal mellan staten och sju regioner.

Hälsoekonomi

Center For Health Governance,
Handelshögskolan Göteborg

Samlad kompetens inom området
hälsoekonomi

Mycket att vinna vad gäller effektivitet och
kostnadsreduktion

Implementering inom HoS

Forskning, Innovation, Näringsliv – Life Science

Större patientnytta
Evidensbaserad vård
Effektiviseringar
Pengar att spara

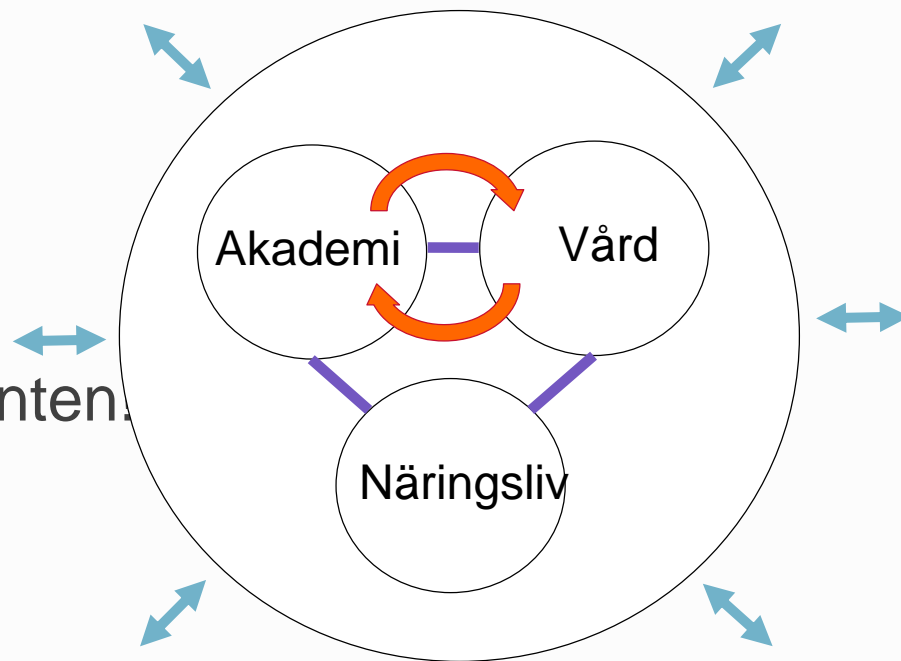
”If you think research is expensive – try disease!” Mary Woodard Lasker (1901–1994)

Life Science

Triple Helix

Kortare avstånd och starkare kopplingar mellan Vård, Akademi och Näringsliv.

Till nytta för den enskilda patienten.

Tandvård – Forskning, Utbildning, Utveckling, Innovation - FoUUI

- Brånemark
- Life Science
- Forskning i världsklass
- Tandhälsa mycket god
- Dagens situation?

1965:

Första moderna tandimplantatet

Professor Per-Ingvar Brånemark

1929-2014

Bla Nobel Biocare

GU/SA har Sveriges bästa kliniska forskning

ALF-utvärderingar 2018 och 2023

Poäng 2023

1. Västra Götaland	11	(11)
1. Uppsala	11	(8)
3. Stockholm	10	(10)
4. Västerbotten	9	(9)
5. Skåne	8	(10)
5. Östergötland	8	(8)
5. Örebro	8	(7)

(Poäng 2018 inom parentes)

Utvärdering av den kliniska forskningens kvalitet vid de landsting som omfattas av ALF-avtalet

- Den vetenskapliga produktionens kvalitet
- Forskningens kliniska betydelse och samhällsnytta
- Forskningens förutsättningar

Delredovisning 7 december, nationell plan

- Lägesbild av rådets pågående arbete med uppdraget
- Ca 30 preliminära förslag på insatser i en PM
- Dialogmöte den 22 november 2023 med ledamöter från de sex regionala vårdkompetensråden, professionsföreträdare samt berörda aktörer, diskussion utifrån de preliminära förslagen som syftar till att förbättra kompetensförsörjningen i hälso- och sjukvården

Exempel på preliminära förslag som diskuterades

- Stärk ledarskapet i hälso- och sjukvården

- Ett ledningssystem för ledarskap inom hälso- och sjukvården bör tas fram för att säkerställa att principer för ett gott och hållbart ledarskap i verksamheten efterlevs

- En vägledning för ledarskap inom hälso- och sjukvården bör tas fram

- Stärk möjligheterna till fortbildning för vårdens professioner

- Utred möjligheterna till nationell samordning av systematisk och fortlöpande fortbildning för vårdens professioner

- Arbetsgivare bör säkerställa tid och resurser för systematisk och kontinuerlig kompetensutveckling

Ledarskapet – stor betydelse

Synliga, närvarande, fokus på kärnverksamheten

Ansvarstagande, helheten: verksamhet, ekonomi, personal

Mod! Våga testa nya arbetsätt

Teamarbete

Tillit

Samarbete

Kompetens, Hälso- och sjukvård. FoUUI-kompetens vb

Regeringsuppdrag - Fortbildning

- Harriet Wallberg
- Rätt regelverk för behörighet, yrkesreglering och specialkompetenser inom vården ska säkerställas, fortbildning
- Regeringsuppdrag, 19/10-23
- Uppdraget redovisas maj 2025

Fortsättning på exempel

- Insatser krävs för en god arbetsmiljö och hållbart arbetsliv
  - Arbetsgivare bör i högre grad införa introduktions- och mentorsprogram för nyexaminerade
  - Arbetsgivare bör i högre grad genomföra insatser riktade till seniora medarbetare
  - Arbetsgivare bör i högre grad utveckla en god arbetsmiljö
- Verksamhetschefer vid universitetssjukvårdsenheter bör vara vetenskapligt meriterade

Fortsättning på exempel

- Medicinsk kompetens bör finnas på ledningsnivå i kommunal hälso- och sjukvård
- Inför arbetssätt som stödjer medarbetare och effektiviserar arbetet
- Arbeta för att bryta könssegregeringen inom hälso- och sjukvården

Arbetsätt, minskad admin, rätt använd kompetens

- Huvudmän bör arbeta systematiskt med att stödja medarbetarna i att prio rätt arbetsuppgifter och undvika icke värdeskapande arbetssätt
- Kloka Kliniska Val (SLS)
- Rätt kompetens använd i sjukvården (SKR)
- Avveckling av icke värdeskapande insatser (SoS)

Administration

- Framtidens vårdavdelning, SU o CTH
Indirekt patientarbete 2/3, ssk,usk,
LT, Hedegård
∝ Andel av PV medarbetares arbetstid som
läggs på administration
- Generellt ~ 40 %
  - Läk ~ 45 %

*Anders Ivarsson Westerberg, Agneta Andersson, Eva Anskär,
Daniel Castillo, Magnus Falk, Anders Forssell (2021) ∝*

Fortsättning på exempel

- Landsbyggdens förutsättningar att attrahera hälso- och sjukvårdspersonal behöver fortsatt stärkas
- Arbetsgivare och lärosäten bör i samverkan arbeta för att synliggöra karriärvägar
- VULF-avtal bör införas

Fortsättning på exempel

- Lärosäten, samarbeta kring hälso- och sjukvårdsutbildningar
- Lärosäten och huvudmän, samarbeta om fort- och vidareutbildning
- Lärosäten enas om kliniska moment som alla studenter inom en viss hälso- och sjukvårdsutbildning ska kunna efter genomgången utbildning, oberoende av lärosäte som utfärdar examen

Fortsättning på exempel

- Evidensbaserade handledarmodeller bör utvecklas och implementeras för fler hälso- och sjukvårdsutbildningar
- VFU

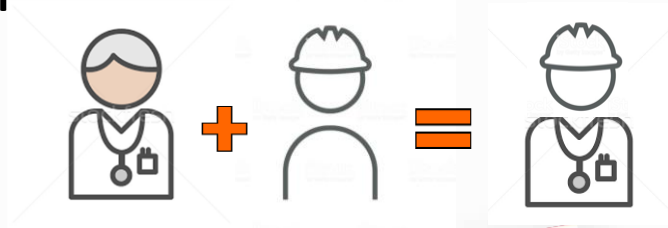
Fortsättning på exempel

- Långsiktig finansiering av forskarskolor, inriktning mot områden där få har akademisk meritering och forskningen är underdimensionerad
- Karriärutvecklingsprogram bör stimuleras, öka antalet erfarna forskarhandledare
- Det ska vara tydligt att förenade anställningar är möjligt även för andra yrkesgrupper än läkare och tandläkare och bör vara möjligt även för biträdande lektorer

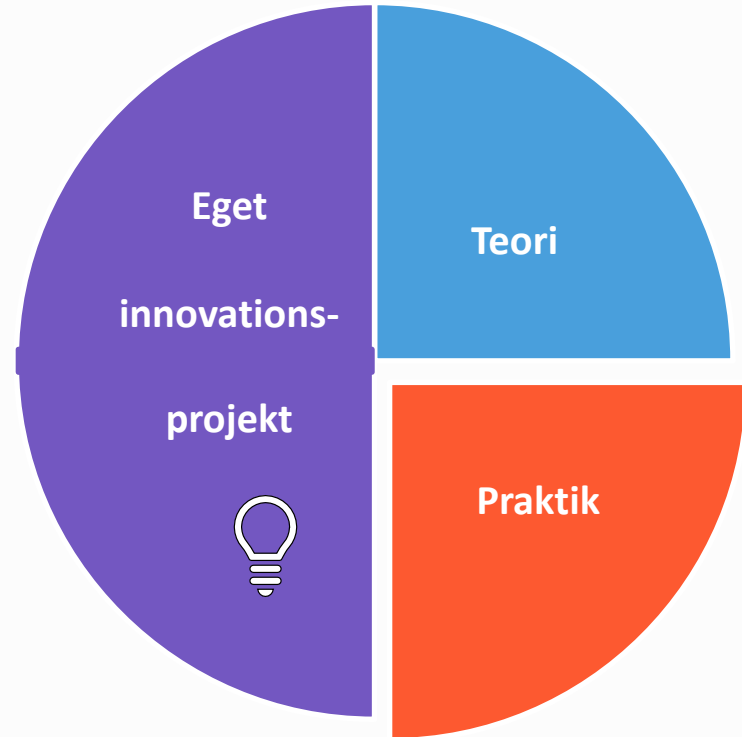
Framtidens professioner, tex Världsunik utbildning av framtidens vårdpersonal

Innovation & Teknik-ST

AI

Dagens Nyheter 2019

Vad krävs för att behålla och locka vårdpersonal – sammanfattning

- En god och hållbar arbetsmiljö är den enskilt viktigaste faktorn för att behålla och locka personal
- Stärkt ledarskap, förutsättningar för fortbildning, tydliga karriärvägar, digitala grundförutsättningar för personalen
- Utveckla nya arbetssätt, ”luft i systemet” – om personalen inte finns så har vi ingen vård!
- Förutsättningar för forskning och förenade anställningar

Rådets förslag till nationell plan redovisas senast den 31 maj 2024

Övergripande innehåll i den nationella planen:

DEL 1 - Vissa övergripande förutsättningar för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

DEL 2 - Dimensionering av högre utbildning och vårdens behov av hälso- och sjukvårdspersonal.

DEL 3 - Förslag på insatser för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning.

Osäkert världsläge

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Tack!